

מסורת הש"ס

א) נפי' בעלי זו והדר ערוך בערך וזו. פי' יפס ונאס' ספירוס ראשית חכמה, (ג) נפי' בעלי בשר רי"ח, (ג) נגי' הראש' רב ספאל, (ד) נעיונזין גל. ושי"ן, (ה) נעלל מת, (ו) נגי' הערוך בערך הרק כהרקיאל, (ז) ניל' ואמר, (ח) נעיל ד, (ט) ניל' ואמר, (י) נעי' היעב פרש"י לקמן קה. ד"ה בתריקאל, (כ) סיל' בלדס, (ל) מושיב המון לפני השרים כל"ל רש"ל.

תוספות רי"ד

אמר ר"פ בדיק לן ר"ה ב"ח היא אומרת להניק והוא אומר שלא להניק שומעים לה דצערא דידה הוא. הוא אומר להניק והיא אומ' שלא להניק מהו כל היכא דלאו אורחא לה שומעים אורחא ולאו אורחא מאי בתר דידה אולין או בתר דידה אולין. ופשיטנא ל"י עולה עמו ואינה יורדת. אבר ר"ה והיא בעולת בעל בעליתו של בעל ולא בירידתו של בעל: הכניסה לו שפחה א'. חגא ואיתימא רשב"ג לא שהכניסה לו ממש אלא כיון שראויה להכניסה אע"פ שלא הכניסה מירוש כיון שהכניסה לו כספסא לקנותה ממקצתו. תניא אחד שהכניסה לו (ל) ואי' שמצאנה לו בתוך ביתו. ארבינ' יושבת בקתדרא. ארי"ב ב"ח אמר ר"ה אע"פ שאמרו לו יושבת בקתדרא אבל מוזגת לו את הכוס ומצעת לו את המטה ומרחצת פניו ידיו ורגליו (פי' הרב שאינו דומה הצעה זו להצעה דמתני' והצעה דמתני' מתפרש לקמן המטה והכוסים והנסכות ויש שם טורח יותר אבל הצעה דהכא הוא לפרוש הסדינים על המטה שהוא לקירוב וחבה דומא' דמזיגת הכוס) וארי"ב ב"ח ארי"ה כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עשויה לבעלה חוץ מביד"ה והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו: א"ד והצעת המטה ל"א אלא בפניו אבל שלא בפניו ל"ל בה: מזיגת הכוס. דביתוהו דשמואל מחלפא עושה לבעלה נדה עשויה לבעלה חוץ מביד"ה והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו: א"ד כשענותן לפנינהו והוא רואה ומתאווה למוטער ופעמים שיש אורחין הרבה: **אזגור**. שם מלך פרס: **אטורנגא דמלכא**. (ל) מושיב המנות לפני השרים וצלשונינו שנישקלאקו"ש: דחזור

הכוס ה'שמואל מחלפא ליה דביתוהו בידא דשמאלא אביי מנחא ליה אפומא דכובא רבא אבי סדיא רב פפא אשרשיפא (ט) אמר רב יצחק בר חנניא אמר רב הונא הכל משהין בפני השמש חוץ מבשר ויין אמר רב חסדא בשר שמן ויין ישן אמר רבא בשר שמן כל השנה כולה יין ישן בתקופת תמוז אמר רב ענן בר תחליפא הוה קאימנא קמיה דמר שמואל ואייתו ליה תבשילא דארדי ואי לאו דיהב לי איסתכני אמר רב אשי הוה קאימנא קמיה דרב כהנא ואייתו ליה גרגילידי דליפתא בחלא ואי לאו דיהב לי איסתכני רב פפא אמר אפילו תמרתא דהגוניתא כללא דמילתא כ"ל דאית ליה ריחא ואית ליה קיוהא אבוה בר איהי ומנימין בר איהי חד ספי מכל מינא ומינא וחד ספי מחד מינא מר משתעי אליהו בהדיה ומר לא משתעי אליהו בהדיה הנהו תרתין חסידי ואמרי לה רב מרי ורב פנחס בני רב חסדא ימר קדים ספי ומר מאחר ספי דקדים ספי אליהו משתעי בהדיה דמאחר ספי לא משתעי אליהו בהדיה ואמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו קא יתבי אפיתחא דבי אזגור מלכא חליף ואזיל אטורנגא דמלכא חזייה רב אשי למר זוטרא דחזור

רב ענן ברי"ת הוה קאימנא קמי' דמ"ש ואייתו ל' תבשילא דארדי ואי לא דיהבי לי מיני' איסתכני ר"פ אמר אפי' תמרי דאוגניתא כללא דמילתא כל דאית ליה ריחא

צריי. צריאים: **עיניני**. עיניהם גדולות: **חנני**. בעלי חן: **כרפסא**. אפי"א: **כוסברסא**. אליינדר"א בלע"ז: **זערא דידה הוא**. החלב רב **צדדיה** ומנערה: **דלאו אורחא**. אין דרך משפחתה להניק: **בחקיקאי**.

במקומי. ולי נראה (י) לשון חידקי קרן כלומר לשון פקידת מקום צפקד מקומי ובפגמי: **אורחי**. אורחים המשתהים שבת או חדש: **פריחי**. עוזרים לדרכס. לפי שצמקוס שיש בני בית רבים נוהגים להתארח עוזרי דרך: **הא שארא**. כגון דברים קטנים: **שראויא להכנים**. שהכניסה נדוניא רבה ויש כדאי למציאה נדוניא זו לקנות ממקנתה שפחות להכנים ולשמשה: **אזל מוזגס** לו **כוס ומלעס** לו **מטה**. לפרוס סדין ולנדין דבר שאינו טורח ומשום דמילי דחיצה ינינו כדי שתתחבצ עליו. ולא דמי למלעס דמתני' דהוי דבר של טורח. ובכפייה הני לא כפי לא אלא חכמים השיאוו ענה טובה להנהיג זאת בישראל: **חוץ ממוזגס כוס**. כל שהוא דברים של קירוב וחיבה ומציאין לדי הרגל דבר: **מיחלפא ליה**. צימי ליבונה: **אזי סדיא**. מראשותיו: **אשרשיפא**. ספסל: **הכל משהין לפני שמש**. המשמש כסעודה ואוכלין בפניו וסוהין מלהאכילו עד שיקומו הקרואים: **חוץ מבשר שמן כו'**. שמתאוו להס ומנטער: **בתקופס סמוז**. שריחו חזק וכוס היום ממחרת צו (י) כלרס: **סבצינא דארדי**. מין כמהין ופטרתות: **אססכני**. הייתי מסוכן ללחוני בזלמוס מחמת תאוות רעבוני: **רגגילי**. תמיכות דקות ועגולות. **רוזיל"ש בלע"ז**: **סמרסא דהגוניסא**. תמרה שמינה כמו קריצ לגבי דהינא ואידהן (שעשות דף מז:): **קיוסא**. קיהוין שנייט. איגרו"ר בלע"ז: **כל דאזס ליה ריחא או קיוסא**. מזיג את מי שאוכלין לפניו ואינו אוכל: **חד ספי**. מלכיל את השמש מכל מין ומין: **וחד ספי ליה ממין אחד**. בתחלת סעודה לשובע ומשאר המינין משההו עד שיגמור סעודתו: **קדים ספי**. קודס שיתן לפניו: **מאחר ספי**. מכל מין ומין לאחר שנמן לפניו ולפני האורחין: **דקדים ספי משתעי אליהו צהדיה**. לפי ששענותן לפנינהו והוא רואה ומתאווה למוטער ופעמים שיש אורחין הרבה: **אזגור**. שם מלך פרס: **אטורנגא דמלכא**. (ל) מושיב המנות לפני השרים וצלשונינו שנישקלאקו"ש: דחזור

אף על פי פרק חמישי כתובות

סא.

הבניסה לו שפחה אחת. קלת תימה אס הוא זן אותה א"כ מה מרויח הצעל דכלא שפחה היא היתה עושה הכל ולא היה זן אלא אותה לצדה ועמה זן אותה ואת שפחתה: **ואחת** שצמצמה לו משרה גרסי'. פירוש זמנמה לו ממנה שהוא חייב ליתן לה כמו קופה של צשמים ושאר דברים וזמנמה כל כך שיכול לקנות מזה כמה שפחות צרינו תס ויש גורסין שמנאה לו משלו כלומר שהוא עשיר שיכול לקנות הרבה שפחות כפי צרכה:

אבר מוזגת לו את הכוס ומצעת לו המטח. והא דמתן שלש אינה מצעת כתצתי צריס מלילתין (דף ד:) [דלא הוי כמו הצעת המטה דמתני']: **מחלפא** דביתוהו בידא דשמאלא. במחזור ויטרי פי' הרצ ר' שמעיה שהיה מזהר רש"י אפי' שלל ליתן מפתח מילדו לידה ומנאן אין ראיה דשאני מוזיגת כוס שהוא דבר של חיבה ואסורה אפילו להציא לפניו על השולחן אלא למר מנחא ליה אזי סדיא ולמר אפומא דכויזא ומסדר אליהו דקמני גבי ההוא עוזדא דמיימי צפ"ק דשבת (דף יג: וש) בלדס אחד שקרא הרבה ושנה הרבה כו' ששאל אליהו לאשמו שמה הצאת לו את הפך שמה הצאת לו את השמן ואמרה לו חס ושלוס אפי' בלצנע קטנה לא נגע צי נמי אין ראיה דמזיגין לפרש דשלא על הצאת הפך היה מקפיד אלא הכי קאמר שמה צשעת הצאת הפך לא מזהרת ונגע צין וכן משמע שהשיבתו אפילו בלצנע קטנה לא נגע צי אצל שלל הציאה לו לא קאמרה ומה שפירש דמחלפא ליה צידא דשמאלא צימי לצונה דמשמע שיש להקל צימי לצונה מצמי נדוטה וכן מזינו בפרק קמא דשבת (שס) צההוא עוזדא שהצאתי לעיל דקאמר צימי נדוטיך מהו אלנך צימי לצוניך מהו אלנך נראה דהוי רגילין לטבול אחר שצעה לראיה כשפוסקת דלא אסירא השתא אלא מדרבנן אצל צומן הזה שאין רגילות לטבול עד אחר שצעה נקיים אין חילוק צין ימי נדות לימי לצון כדאמרין במסכת שבת (דף סד:) תהיה צנדמה צהווייתה תהא עד שתצא צנים: לא

לבעלה חוץ ממוזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה אמר רבא ילא אמרן אלא בפניו אבל שלא בפניו לית לן בה: ומוזיגת רב פפא אשרשיפא (ט) אמר רב יצחק בר חנניא אמר רב הונא הכל משהין בפני השמש חוץ מבשר ויין אמר רב חסדא בשר שמן ויין ישן אמר רבא בשר שמן כל השנה כולה יין ישן בתקופת תמוז אמר רב ענן בר תחליפא הוה קאימנא קמיה דמר שמואל ואייתו ליה תבשילא דארדי ואי לאו דיהב לי איסתכני אמר רב אשי הוה קאימנא קמיה דרב כהנא ואייתו ליה גרגילידי דליפתא בחלא ואי לאו דיהב לי איסתכני רב פפא אמר אפילו תמרתא דהגוניתא כללא דמילתא כ"ל דאית ליה ריחא ואית ליה קיוהא אבוה בר איהי ומנימין בר איהי חד ספי מכל מינא ומינא וחד ספי מחד מינא מר משתעי אליהו בהדיה ומר לא משתעי אליהו בהדיה הנהו תרתין חסידי ואמרי לה רב מרי ורב פנחס בני רב חסדא ימר קדים ספי ומר מאחר ספי דקדים ספי אליהו משתעי בהדיה דמאחר ספי לא משתעי אליהו בהדיה ואמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו קא יתבי אפיתחא דבי אזגור מלכא חליף ואזיל אטורנגא דמלכא חזייה רב אשי למר זוטרא דחזור

רב ענן ברי"ת הוה קאימנא קמי' דמ"ש ואייתו ל' תבשילא דארדי ואי לא דיהבי לי מיני' איסתכני ר"פ אמר אפי' תמרי דאוגניתא כללא דמילתא כל דאית ליה ריחא

עין משפט
נר מצוה

פ א מיי פכ"א מהלכות אסות הל' יג סמג לאוין פא טוש"ע אה"ע סימן פב סע"ב:
פא ב מיי שם הל' יד סמג שם טוש"ע אה"ע סי' פ סעיף א וסעיף י:
פב ג מיי וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' פב סעיף ג:
פד ד מיי שם הל' ו סמג שם טוש"ע אה"ע סי' פ סעיף ח:
פה ה מיי שם הל' ג טור ש"ע שם סעי' ד ה:
פז ו ז ח מיי פכ"א מהל' אסות הל' ה ומיי פכ"א מהל' אסורי ביאה הל' יט סמג לאוין סמג עשין כ טוש"ע סימן פ וטוש"ע י"ד סימן קאה סעי' י:
פו ט י ב מיי פ"ו מהל' צרכות הל' ז ומיי פ"ט מהל' עבדים הל' ח סמג עשין כ טוש"ע א"ח סימן קסט סעי' א וטוש"ע י"ד סימן רסו סעי' ז:

תורה אור השלם

1. וְיָבֵא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחלוֹם וְהִקְלִיף וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְהוּא בְּעֵלְתָּ בָעַל:
2. וְהָקָא הָאָדָם שֶׁם אֲשֵׁתוֹ חָוָה כִּי הוּא הָיְתָה אִם כָּךְ:
בראשית ג כ

2. וְהָקָא הָאָדָם שֶׁם אֲשֵׁתוֹ חָוָה כִּי הוּא הָיְתָה אִם כָּךְ:
בראשית ג כ

לעזי רש"י

אפי"א. א. כרפס. אליינדר"א. כוטבר. רודיליו"ש. פלחים עגולים דקים. איגרו"ר. חרות. חריפות. שנישקלאקו"ש [שנישקל"ש]. ממונה על משק-בית.

מוסף רש"י

בדק לן. מנסה אותם (ערוכין וא). אס מדע להשיב (חולין קלג). חוץ ממוזיגת הכוס. להוסיט לו, והצעת המטה כו'. שדךן קירוב ומינה הן ובאין לעי הרגל דבר (דע"ד).

^[1] כיה גי' היי"ף וזיה 'בזוס' צדי"ה ואחת צסס יס גוסקין. (ג) נראה דל"ל שהיא עמאה צטומאת קצרות